

Rolul organismelor internaționale în dezvoltarea domeniului biblioteconomic

Alla Andrieș,
Specialist principal
Dezvoltare în biblioteconomie, BNRM

Standardizarea internațională este produsul cooperării internaționale susținută de organisme internaționale, în centrul preocupărilor cărora întotdeauna a fost dezvoltarea biblioteconomiei și a standardelor în domeniu.

Momentul cheie pentru standardizarea internațională actuală este considerat Congresul internațional al bibliotecarilor și bibliofililor desfășurat la Paris între 3 și 9 aprilie 1923. Conștientizarea de către participanții la Congres asupra necesității cooperării internaționale se realizează prin aprobarea propunerii lui Gabriel Henriot (1880-1965) la Congresul de la Praga din 1926, privind crearea unui *Comitet internațional* cu caracter permanent care să reprezinte toate asociațiile bibliotecilor naționale la nivel internațional. Gabriel Henriot, care a fost numit părintele spiritual al IFLA, la acel moment era Președinte al Asociației bibliotecarilor francezi și de asemenea, profesor la American Library School din Paris.

Cu un an mai târziu, la 30 septembrie 1927, la Edinburgh, Scoția, în cadrul ceremoniilor de a 50-a aniversare a Asociației de Biblioteci din Regatul Unit, asociațiile de biblioteci din 14 țări europene și Statele Unite ale Americii au semnat o rezoluție, astfel a fost fondată **Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci (IFLA)**.

Isak Collijn, șeful Bibliotecii Naționale a Suediei, a fost ales primul președinte, iar primul statut a fost aprobat la Roma, în 1929, în cadrul Congresului Mondial de Biblioteconomie și Bibliografie. Pe parcursul anilor 1930 primele asociații de biblioteci din afara Europei și SUA s-au alăturat, acestea fiind China, India, Japonia, Mexic și Filipine.

În prezent, IFLA, organizație independentă, internațională, non-guvernamentală și non-profit numără peste 1.600 de membri, aproximativ din 150 de țări. Sediul central al Federației Internaționale a Asociațiilor și Instituțiilor de Biblioteci (IFLA) este situat la Biblioteca Regală din Haga, Olanda.

După al Doilea Război Mondial, prima Conferință IFLA (finanțată printr-un grant de la Fundația Rockefeller), a avut loc în 1947 la Oslo. În cadrul acestei reuniuni, 52 de delegați din 18 țări au semnat un acord oficial de colaborare între IFLA și UNESCO.

UNESCO intenționa să dezvolte în sectorul bibliotecar, ca și în alte domenii, cooperarea între națiuni. Luând în considerație rolul IFLA în domeniul biblioteconomic, pentru UNESCO era important stabilirea unor relații cu Federația, care din anii '30 a fost considerată de un public larg, ca organizația cea mai reprezentativă pentru lumea biblioteconomică.

Caracterul internațional al IFLA, cuprinderea activității bibliotecare sub toate aspectele și statutul ei de reprezentant, determină structura ei și programele profesionale. IFLA operează prin intermediul a două tipuri de subdiviziuni: pe de o parte grupe profesionale (34 de secțiuni și 11 mese rotunde grupate în 8 birouri), pe de altă parte - grupele responsabile pentru realizarea programelor internaționale.

IFLA își extinde lucrările în toate direcțiile activității de bibliotecă. Întru realizarea misiunii sale, Federația își concentrează atenția pe extinderea accesului la informație și accesibilitatea pentru utilizatori la nivel mondial, stimularea dezvoltării profesiei, contribuie la creșterea și dezvoltarea bibliotecilor, extinderea sferei resurselor informaționale și diversitatea lor, accesibile prin calea bibliotecii.

Problemele de catalogare se găsesc permanent în centrul atenției IFLA. Cel mai reprezentativ standard al activității IFLA pe plan internațional este Standardul Internațional de

Descriere Bibliografică. Primii pași în această privință au fost făcuți în anii '50 ai sec. XX de către un grup de lucru creat de IFLA și însărcinat cu elaborarea principiilor de catalogare. De la acest proiect a și pornit în 1961 Conferința Internațională de la Paris. În documentul adoptat la conferință (care mai târziu a devenit cunoscut sub numele „Principiile de la Paris”) au fost definite funcțiile de bază și structura oricărui catalog, tipurile de descriere bibliografice, fixându-se regulile de catalogare pentru autori multipli, conturându-se chiar și profilul potențial oferit de mașinile electronice.

Metoda de lucru utilizată, a permis elaborarea unui sistem flexibil de norme internaționale, capabil să se adapteze rapid problemelor generate atât de noile suporturi, cât și de revoluțiile informatice. De acum înainte metoda de lucru rămâne stabilită definitiv, în timp ce normele rămân totuși susceptibile să evolueze pentru a ține pasul cu noile evoluții tehnice.

În 1969 Comitetul de catalogare IFLA a organizat la Copenhaga o Reuniune Internațională a experților catalogatori, care s-a soldat cu o rezoluție ce propunea crearea standardelor menite să organizeze forma și conținutul descrierilor bibliografice. Secția de Catalogare IFLA a coordonat întreaga activitate în rezultatul căreia a apărut conceptul de Descriere Bibliografică, Standard Internațional.

Primul ISBD publicat a fost Standardul Internațional de Descriere Bibliografică pentru Publicații Monografice – ISBD (M), apărut în 1971 sub forma unor recomandări. Tot în acest an comitetele IFLA pentru catalogare, respectiv Publicații Seriale, au desemnat un grup de lucru comun pentru a elabora un ISBD pentru seriale și, astfel, în 1974 a apărut primul ISBD (S).

Scopul principal al ISBD-urilor de a stabili recomandări pentru o catalogare descriptivă compatibilă la nivel global în vederea sprijinirii schimbului internațional de înregistrări bibliografice între agențiile bibliografice naționale și în cadrul comunității internaționale a bibliotecilor și științei informării.

În august 1975, Comitetul Permanent pentru Revizuirea Regulilor de Catalogare Anglo-Americane a propus Comitetului de Catalogare IFLA să se elaboreze o descriere bibliografică generală standard, aplicabilă pentru toate tipurile de materiale de bibliotecă și, ca rezultat, a fost elaborat ISBD(G), fiind publicat în 1977, după care au urmat proiecte de ISBD-uri pentru documente non-carte (imagini animate, înregistrări sonore) – ISBD(NBM), materiale cartografice – ISBD(CM), documente vechi ISBD(A), muzică imprimată ISBD(PM), documente electronice – ISBD(CF), devenit ulterior ISBD(ER). Pentru descrierea analitică a publicațiilor în 1988 au fost elaborate Recomandări pentru aplicarea ISBD privind descrierea părților componente.

Conform cerințelor tot mai presante ale editorilor, în 1972 este creat ISBN – *International Standard Book Number*, cod care permite identificarea cărților prin procedee informatice, în structura sa regăsindu-se informații de identificare a zonei lingvistice din care provine cartea, a editorului și a titlului în cadrul producției editorului respectiv. ISBN-ul este utilizat atât de către editori, cât și de către biblioteci, în numeroase aplicații informatice privind gestiunea comenzilor, gestiunea stocurilor, gestiunea schimburilor.

În 1975 a fost elaborat ISSN-ul – *International Standard Serial Number*. Codul ISSN este folosit pentru identificarea și gestionarea în sistem informatizat a publicațiilor seriale. Este o cheie de acces în baza de date și un mijloc de control rapid.

Astfel, pe parcurs a 30 de ani de existență a Programului ISBD în cadrul IFLA au fost elaborate standarde de reprezentare a datelor bibliografice pentru toate tipurile de resurse de bibliotecă și menținute aceste standarde printr-un proces sau mai multe de revizuire (conform deciziei referitoare la Programul ISBD luată de Comitetul permanent al Secțiunii IFLA pentru Catalogare în cadrul Congresului Mondial IFLA ținut la Bruxells în 1977).

La acest forum s-a convenit, că toate textele ISBD vor fi valabile în decurs de 5 ani, urmând apoi revizuirea integrală sau parțială a acestora. Astfel a luat naștere Comitetul pentru revizuirea ISBD, care s-a întrunit la Londra, unde a fost planificată revizuirea celor patru ISBD-uri: ISBD(CM), ISBD(NBM), ISBD(S) (apărute în 1977) și ISBD(M), (ultima ediție din 1978).

Pentru fiecare ISBD a fost numit câte un grup de lucru, președintele fiecărui grup era selectat dintre membrii Comitetului pentru Revizuirea ISBD.

A doua întâlnire a Comitetului pentru Revizuirea ISBD a avut loc tot la Londra, în ianuarie 1983. Președinții grupurilor de lucru au conceput un al doilea proiect pentru revizuirea celor patru texte ținând cont de toate sugestiile și comentariile primite. Ulterior, a fost desemnat un Comitet de Revizuire mai mic pentru a superviza proiectele rămase, inclusiv pregătirea unui nou ISBD pentru Fișiere de Computer (CF), (fiind ulterior revizuit în rezultatul căruia a fost publicat ISBD pentru Resurse Electronice ISBD (ER) și pentru revizuirea ISBD (PM), ISBD(A) și ISBD(G).

În ultimul deceniu al sec. XX Secția de Catalogare, în cooperare cu Secția de Clasificare și Indexare, a constituit un Grup de studiu privind Cerințele Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice (FRBR). După publicarea în 1998 a Raportului conceptual a cercetării științifice „*Functional requirements for bibliographic records, FRBR*” (Cerințele funcționale pentru înregistrările bibliografice) de către Grupul de studiu privind FRBR, Secția de Catalogare IFLA a convenit la o revizuire totală a „familiei ISBD”. Proiectul cercetării a fost conceput la seminarul din Stockholm (1990) dedicat catalogării și nu întâmplător această cercetare s-a desfășurat în domeniul catalogării, cel mai dezvoltat domeniu în teoria și practica bibliografică. Scopurile, obiectivele și subiectele catalogării în esență sa sunt internaționale, ele nu au culoare politică, ce le face omogene în toate țările, de regulă sunt unificate și standardizate la nivel național și internațional.

Unul din scopurile principale ale revizuirii a fost armonizarea ISBD(M) și ISBD(S) nu numai cu alte ISBD-uri dar și cu documentele normative ISSN Centre și Regulile anglo-americe de catalogare AACR (4) în scopul minimalizării diferenței între ele.

Obiectivul primar al proiectului general de revizuire a fost asigurarea conformității între prevederile ISBD și cerințele de bază de date ale FRBR „*pentru nivelul de bază al înregistrărilor bibliografice naționale*”. Aceasta a atras după sine revizuirea deplină a tuturor elementelor de date. Fiecare ISBD este conceput astfel încât să acopere un anumit tip de resursă bibliografică, dar utilizatorii întotdeauna vor avea nevoie să consulte mai multe ISBD-uri în caz că documentul va avea caracteristici menționate în alte standarde.

IFLA este, probabil, una dintre cele mai privilegiate organizații internaționale deoarece materialul cu care lucrează bibliotecarii, are un caracter internațional. Problemele actuale, cum ar fi Controlul Bibliografic Universal și Programul Internațional MARC, Accesul Universal la Publicații, Prezervarea și conservarea documentelor, Transmiterea universală a datelor și telecomunicațiile sunt atât de complexe și strâns legate între ele, încât căutarea soluțiilor comune este absolut necesară.

Programele profesionale IFLA:

Programul Internațional pentru Controlul Bibliografic Universal, obiectivul major al CBU - realizarea unui sistem de control și schimb bibliografic mondial de date bibliografice ale publicațiilor din toate țările. Programul CBU are la bază conceptul potrivit căruia fiecare țară își organizează propriul său control bibliografic pe baza producției tipografice naționale. Programul a fost lansat în 1973.

Conferința Directorilor de Biblioteci Naționale (CDNL), care, de asemenea, a avut un rol important în dezvoltarea cooperării bibliotecare internaționale, înființează în 1975 un comitet privind crearea unei rețele internaționale MARC.

Evaluarea mondială a proiectului CBU efectuată de către specialiști a arătat că accesul la descrierile bibliografice are o importanță mai mică dacă nu este asigurat și accesul la documentul original. Și în 1982 are loc demararea celui de-al doilea program fundamental al federației, *Accesul Universal la Publicații* - AUP (Universal availability of publication - UAP). CBU fiind una din căile prin care poate fi realizat acest nou program.

Programul AUP (Accesul Universal la Publicații) determină două principii:

- necesitatea accesului la informații în scopul dezvoltării economice, sociale, culturale, tehnico-științifice a tuturor țărilor;

- incompatibilitatea sistemelor actuale de difuzare a datelor.

În 1986 Biroul executiv al IFLA a decis să unească CBU cu Programul Internațional MARC. În rezultatul acestei fuziuni a apărut **UBCIM (Controlul Bibliografic Universal și MARC Internațional.)**

Direcțiile de activitate UBCIM:

- Coordonarea activităților privind dezvoltarea sistemelor automatizate și îmbunătățirea standardelor în domeniul controlului bibliografic la nivel național, dezvoltarea schimbului internațional a datelor bibliografice asupra tuturor publicațiilor apărute în lume, inclusiv prin sprijinirea activităților profesionale ale diviziunilor și secțiilor IFLA, care se ocupă de problema controlului bibliografic;
- Dezvoltarea structurii IFLA ca organism de informare în problema controlului bibliografic;
- Dezvoltarea descrierii bibliografice internaționale standard (ISBD);
- Extinderea formatului UNIMARC, aplicat în catalogarea informatizată.

Obiectivele UBCIM:

- Elaborarea ISBD pentru toate tipurile de documente: isbd (g), isbd(m), isbd(a), isbd(s), isbd (cm), isbd (nmb), isbd (cp), isbd (pm), isbd (cf);
- Norme privind aplicarea ISBD la descrierea diferitelor părți ale unui document;
- Editarea revistei trimestriale *International Cataloguing and Bibliographic Control*;
- Editarea ghidurilor: *Formatul UNIMARC pentru autorități*, *Ghidul internațional al bazelor de date și serviciilor MARC*, *Managementul și utilizarea fișierelor cu nume de autorități*.

Descrierile bibliografice pot exista în ambele versiuni, tradițională și electronică.

UBCIM implică:

- eliminarea suprapunerii în crearea și conversia înregistrărilor bibliografice;
- asigură accesul utilizatorilor de pe toate continentele.

Centrul Programului se găsește la Biblioteca din Frankfurt pe Main. Programul UBCIM este unul din cele cinci programe fundamentale ale IFLA, fiecare din ele are scopurile și obiectivele sale, dar totodată constituie domeniul unic a activității IFLA, deoarece sunt subordonate unice idei.

Toate Programele internaționale de bază IFLA au propriile ediții. Programul UBCIM are un program vast de editare care include revista semestrială *Catalogarea internațională și Controlul bibliografic și ISBD*. Participarea la Programele de bază ale IFLA oferă posibilitatea de a contribui la dezvoltarea biblioteconomiei naționale.

Programul PAC - Preservation and Conservation

(*Prezervarea și conservarea documentelor*) a fost lansat în 1986 la Conferința de la Viena cu titlul *Prezervarea documentelor de bibliotecă*, organizată de IFLA în colaborare cu UNESCO și importante biblioteci naționale din lume. Instituțiile din întreaga lume au beneficiat de asistență și îndrumare PAC, atât practic, cât și la nivel de politici. Programul PAC funcționează în conformitate cu următoarele principii:

- asigurarea prezervării a tuturor documentelor de bibliotecă, publicații și non-publicații, extinderea mediilor de păstrare a informației în scopul prelungirii la maxim a termenului de utilizare;
- depistarea soluțiilor optime pentru combaterea problemelor de deteriorare fizică și chimică;
- contribuirea la elaborarea standardelor naționale și internaționale cu referire la producerea, conservarea și utilizarea documentelor de bibliotecă;
- stimularea inițiativelor în domeniul prezervării și conservării care se întreprind la nivel local și internațional.

Activitățile PAC includ organizarea cursurilor, atelierelor și conferințelor în întreaga lume, colaborând cu agențiile culturale internaționale, crescând nivelul de conștientizare privind

conservarea, iar în ultimul deceniu având ca rezultat un puternic program pentru educație și editare.

Programul UDT - Universal Dataflow and Telecommunications

(*Transmiterea universală a datelor și Telecomunicații*) este orientat spre eficiența informației din biblioteci și centre informaționale, standardizarea proceselor electronice de transmitere a datelor, coordonarea politicii naționale și internaționale în domeniul telecomunicației. Și-a desfășurat activitatea în anii 1980- 2003.

Acest program contribuie la:

- schimbul electronic de date între instituțiile infodocumentare cu ajutorul bazelor de date;
- omiterea barierilor în telecomunicații;
- sprijinul în elaborarea și implementarea standardelor internaționale privind transmiterea electronică a datelor.

Programul ALP - Advancement of Librarianship in the Third World (*Dezvoltarea biblioteconomiei în țările lumii a treia*) a fost lansat în 1984, la Conferința IFLA din Nairobi, Kenya.

Scopul programului ALP:

- Promovarea profesiei de bibliotecar, a instituției bibliotecare și a serviciilor de bibliotecă și de informare în țările mai puțin dezvoltate.
- Dezvoltarea activităților IFLA care pot servi intereselor țărilor în curs de dezvoltare.

Obiectivele programului:

- acordarea ajutorului personalului de bibliotecă, școlilor de biblioteconomie și asociațiilor bibliotecare la programele de pregătire a cadrelor și învățământ;
- încurajarea creării și dezvoltării serviciilor bibliotecare și informaționale pentru populație, în deosebi în regiunile rurale și zonele suburbane;
- încurajarea participării bibliotecilor la lucrările de difuzare a științei de carte și la susținerea ei.

În vederea implementării programului ALP au fost preconizate mai multe acțiuni comune, plecând de la constatarea că în multe țări în curs de dezvoltare statutul bibliotecilor și al bibliotecarului nu corespunde cerințelor secolului.

În vederea realizării unui șir de cerințe, IFLA a încheiat acorduri cu Federația Internațională de Informare și Documentare (FID) și Consiliul Internațional al Arhivelor (CIA). Acordurile urmăresc armonizarea programelor de învățământ ale bibliotecarilor, specialiștilor în știința informării și arhiviștii din țările în curs de dezvoltare cu cei din țările dezvoltate.

La capitolul cooperarea internațională în domeniu ar fi de semnalat și eforturile deosebite ale asociațiilor partenere pentru IFLA, *Federația Internațională pentru Documentare (FID)* și *Consiliul Internațional al Arhivelor*, calitatea intervențiilor cărora a fost totdeauna menționată de UNESCO.

Logo-ul centenar al FID

Federația Internațională pentru Documentare – organizație internațională fondată în 1895 la Brussels ca (Institut Internațional de Bibliografie) de iluștrii savanți-documentaliști, belgienii Paul Otlet (1868-1944) și Henri La Fontaine (1854-1943). Scopul său inițial a fost de a promova accesul universal la cunoaștere prin crearea unui sistem internațional de clasificare. În anii următori, DIF a extins scopul de a include cercetarea internațională și dezvoltarea științei de informare și documentare. În legătură cu extinderea activității institutului în 1938 denumirea acestei organizații a fost schimbată în FID.

De mai mult de un secol, FID coordonează activitatea informațional-științifică, promovează studiile și cercetările în domeniul clasificării documentelor (CZU) și terminologiei. În anul 2002 această organizație a fost dizolvată.

După 1945 cooperarea internațională este susținută și de alte organisme internaționale, în special de către UNESCO și ISO – International Organization for Standardization.

Un rol important în dezvoltarea cooperării internaționale în domeniu îl are activitatea **Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO)**, care activează în scopul creării condițiilor pentru dialogul între civilizații, culturi și națiuni, bazate pe respectul pentru valorile comune. Prin acest dialog lumea poate atinge viziuni globale de dezvoltare durabilă care să cuprindă respectarea drepturilor omului, respect reciproc și atenuarea sărăciei, care fac parte din misiunea și activitatea UNESCO.

Creată la 16 noiembrie 1945 ca organizație interguvernamentală, își concentrează eforturile în conservarea patrimoniului universal – cărților, operelor de artă, monumentelor de importanță istorică și științifică; promovează drepturile și libertățile fundamentale ale omului la informație, lansează programe mondiale prin care sunt omise barierele informaționale.

Având ca membri 191 de state din toate continentele lumii și 6 state asociate, organizația are peste 50 de oficii teritoriale la nivel global. Sediul central se află în Place de Fontenoy la Paris (Franța).

Toată activitatea UNESCO este dispersată pe departamente. De exemplu, de activitatea bibliografică este responsabil departamentul pentru activitățile de documentare, biblioteci și arhive.

Misiunea UNESCO este de a contribui la construirea păcii, eradicarea sărăciei, dezvoltare durabilă și dialogul intercultural prin educație, știință, cultură, comunicare și informare. Scopurile și obiectivele concrete ale Comunității internaționale stabilite în obiectivele de dezvoltare convenite pe plan internațional, inclusiv obiectivele de dezvoltare ale Mileniului (ODM) – stau la baza strategiilor și activităților UNESCO.

În 1950 în structura UNESCO a fost creat *Comitetul Internațional pentru Informare și Documentare în domeniul științelor sociale*, scopul căruia era alcătuirea și editarea sistemelor de indici bibliografici, care ar reflecta edițiile în domeniul științelor sociale editate în diferite țări ale lumii. În cadrul acestuia au apărut Programele: UNISIST și NATIS.

După consultarea cu experții din diferite țări, studiarea activității și analiza documentației privind centrele de informare s-a format conceptul sistemului internațional de transmitere a informației științifice - UNISIST, s-a creat Centrul de Informare UNISIST.

UNISIST nu are obiectivul pentru organizarea unui centru global unificat de informații, ci implică crearea condițiilor necesare pentru coordonarea și cooperarea activității centrelor naționale UNISIST în scopul organizării transmiterii informației la scară internațională.

Programul UNISIST (Universal System for Information in Science and Tehnology) - *Sistemul Mondial de Informare științifică*, a determinat schimbul de informații la toate nivelurile prin formarea sistemelor și subsistemelor internaționale prin elaborarea standardelor ISBD, ISBN, ISSN. Cu toate acestea, realizarea Programului UNISIST a întâmpinat unele dificultăți. S-a dovedit că sistemele informaționale interne erau imperfecte.

În anul 1974, UNESCO a inițiat conferința interguvernamentală (privind planificarea infrastructurilor naționale de documentare, bibliotecilor și arhivelor), în cadrul căreia au fost formulate recomandări pentru crearea unor sisteme naționale de informații (NATIS).

În documentele UNESCO, conceptul NATIS în linii mari a fost formulat, după cum urmează: „Forma concretă și caracterul Sistemului Național Informațional (NATIS), constând dintr-un număr de sub-sisteme în diferite țări pot fi diferite, dar scopul final al acestuia trebuie să rămână coordonarea tuturor elementelor sale. Elementele structurii NATIS constituie serviciile implicate în susținerea informațională a tuturor sectoarelor societății și a tuturor categoriilor de consumatori. Obiectivul NATIS este ca toate persoanele implicate în activitățile politice, economice, științifice, educaționale, sociale și culturale, să primească informația de care au nevoie, ce va spori impactul public al muncii lor”.

Sistemele naționale de informare au fost create prin lansarea **Programului NATIS** (*National information system*), care integrează bibliotecile, arhivele și centrele documentare. Concepția NATIS poate fi exprimată prin următoarele idei conexe:

- responsabilitatea guvernelor pentru servirea informațională;
- prognozarea de stat privind dezvoltarea servirii informaționale, sistemul unic în servirea informațională;
- accesul universal la informație.

Din 1975 *Buletinul UNESCO pentru biblioteci* include un capitol permanent, *Cronica activității în domeniul NATIS*. Din același an se editează foaia informativă *Noutățile NATIS*.

Adoptarea programelor *UNISIST* și *NATIS* a creat necesitatea de elaborare a noului program de activitate informațională UNESCO, aprobat la Conferința generală din 1976 – *Programul general de informare*.

Pentru realizarea programului UNISIST în 1972 a fost elaborat *Sistemul internațional de date a publicațiilor periodice* (International serial date system - ISDS), scopul căruia era formarea băncii de date globale a publicațiilor periodice și seriale. În baza acestuia trebuie să se efectueze elaborarea registrului de publicații periodice și a buletinului de publicații redenumite și publicații care au încetat să se mai editeze.

UNESCO și IFLA au fost printre liderii organismelor internaționale care au inițiat discuția și studierea problemelor umane privind instruirea pentru viață în societatea informațională. Programul „Informații pentru toți” este unul dintre cele două programe majore ale UNESCO în domeniul comunicării și informării și unicul program din lume care, într-o manieră complexă, interdisciplinară, prin interconexiuni, studiază problemele societății informaționale globale în domenii cum ar fi accesibilitatea și păstrarea informației electronice, media și alfabetizarea informațională, informații pentru dezvoltare, etica informațională, păstrarea și dezvoltarea limbilor în spațiul virtual.

Programul UNESCO „Informații pentru Toți” (Information for All Programme, IFAP) a fost lansat în 2001, atunci când conceptul de „societate a cunoașterii” era în fază incipientă. Programul „Informații pentru toți” a fost creat prin fuziunea a două programe de bază ale UNESCO: „Programul general de informare” și „Programul Interguvernamental pentru informatică”.

Principiile de bază a noului program „Informații pentru toți”, îmbinate cu ideile Declarației Internaționale a Drepturilor Omului reflectă mandatul constituțional al UNESCO - „a sprijini, a menține, a majora și a difuza cunoștințe”.

Programul servește ca platformă pentru cooperare internațională și stabilirea parteneriatelor regionale. În cadrul Programului se oferă asistență în probleme de elaborare a strategiilor comune, metodelor și instrumentelor necesare pentru a construi societăți a cunoașterii inclusive, deschise și pluraliste, precum și a reduce decalajul dintre țările bogate informațional și cele sărace.

IFAP contribuie la punerea în aplicare mai eficientă a mandatului UNESCO, în conformitate cu acesta Organizația promovează educația pentru toți, liberul schimb de idei și cunoștințe, precum și îmbunătățirea mijloacelor de comunicare între națiuni.

În anul 2002, IFLA a creat o secțiune privind alfabetizarea informațională. Această secțiune și-a stabilit sarcina de a identifica standardele de alfabetizare informațională care au apărut în diferite țări și biblioteci, precum și elaborarea pe această bază a standardului internațional. Nevoia de formare specială a persoanelor pentru viață în societatea informațională este subliniată în documentele de bază a Summit-ului Mondial privind Societatea Informațională (Geneva, 2003; Tunis, 2005).

Începând cu anul 2005, dezvoltarea alfabetizării informaționale este una dintre prioritățile Programului, care urmărește crearea societății echitabile printr-un acces mai bun la informații. Evoluțiile tehnologice în ultimele decenii au adus noi provocări etice, juridice și sociale. IFAP lucrează în stransă colaborare cu alte organizații interguvernamentale și ONG-uri internaționale,

sprijinind o mare varietate de proiecte, indiferent dacă acestea se concentrează pe consolidarea capacităților individuale, pe cercetare sau pe dezbateri tematice.

În scopul de a-și atinge obiectivele, Programul își concentrează eforturile pe cinci domenii prioritare: *etica de informare, accesibilitatea informației, cultura informației, dezvoltarea informației și păstrarea informației*. La cea de-a șaptea reuniune a sa, Consiliul IFAP a identificat un alt domeniu prioritar: *multilingvismul*.

În 2006, în Seul, la al 72-lea Congres Mondial IFLA a fost proclamată crearea unei alianțe strategice între IFLA și UNESCO în scopul realizării deciziilor a Summit-ului Mondial privind Societatea Informațională, asociate de activitățile bibliotecilor, printre alte domenii importante și abordarea problemelor de alfabetizare informațională.

Un eveniment semnificativ în 2006 a fost elaborarea de către Secția de Alfabetizare Informațională IFLA a ghid-ului internațional *Alfabetizarea informațională pentru educație permanentă* (Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning). Pentru elaborarea acestei publicații, precum și pentru raportul privind starea de lucruri în acest domeniu, UNESCO i-a oferit IFLA un grant.

Ghidul oferă standarde de alfabetizare informațională, destinate organizării instruirii în acest domeniu. Conținutul acestor standarde reflectă trei componente esențiale ale alfabetizării informaționale: *capacitatea unei persoane de a obține, a evalua și a utiliza informația*.

1. Obținerea informației („Utilizatorul selectează informația rațional și eficace”)
  - 1.1. Identificarea și formularea necesităților de informare
  - 1.2. Identificarea informației
2. Evaluarea informației („Utilizatorul evaluează informația în mod critic și competent”)
  - 2.1. Selectarea, extragerea, analiza și sintetizarea informației
  - 2.2. Organizarea informației: generalizare și interpretarea informației
3. Utilizarea informației („Utilizatorul găsește noi modalități de transmitere, prezentare și utilizare a informației, însușirea informației ca propriile sale cunoștințe”)
  - 3.1. Utilizarea informației obținute, însușirea acesteia ca propriile sale cunoștințe, elaborarea produselor informaționale
  - 3.2. Transmiterea și utilizarea informației în conformitate cu legile de proprietate intelectuală, reglementările de utilizare legală a informației și normele etice.

Ghidul oferă oportunități ample pentru adaptare și utilizare flexibilă a standardelor de alfabetizare informațională elaborate în dependență de prioritățile și caracteristicile naționale, de stat, educaționale și culturale. Este important de menționat faptul că, acest ghid, include concepte tangibile, dar de loc sinonime, legate de alfabetizarea informațională, numite *alfabetizare de rețea, alfabetizare numerică, alfabetizare-Internet, alfabetizare informatică, mediaalfabetizare*.

Proiectul comun al IFLA și UNESCO prevedea, de asemenea, elaborarea indicatorilor de alfabetizare informațională, realizat în 2008 prin publicația *Indicatorii de alfabetizare informațională* în cadrul Programului UNESCO „Informații pentru toți”.

Merită menționată colaborarea fructuoasă între aceste două organisme internaționale, IFLA și UNESCO. IFLA are un statut consultativ de categoria „A” (superioară) pe lângă UNESCO. Evident, UNESCO, se consultă cu IFLA la elaborarea programelor internaționale și regionale în limita competenței acesteia. Pe lângă aceasta, UNESCO recurge la ajutorul IFLA, încheind cu ea acorduri în privința efectuării cercetărilor științifice și desfășurării seminarelor și conferințelor.

Programul „Mémoire du Monde” se poate defini ca fiind memoria colectivă a popoarelor lumii. Conștient de necesitatea de a acționa pentru a evita pierderea acestei memorii, UNESCO a lansat în 1992 Programul „Mémoire du Monde”.

Obiectivele programului:

- protecția patrimoniului documentar mondial;
- asigurarea accesului egal al utilizatorilor la patrimoniul documentar;

- difuzarea la nivel mondial cu privire la existența și importanța patrimoniului documentar; Acest Program identifică elementele de patrimoniu documentar care prezintă un interes internațional, regional sau național. El întocmește și actualizează liste complete, oferind popoarelor acces la propriul lor patrimoniu cultural – acces de care erau private uneori – și să evite, în anumite cazuri, ca acest patrimoniu să fie pierdut definitiv. Ele pot să actualizeze datele istorice, prezentând o valoare deosebită pe plan social sau economic. Aceste principii sunt rezultatul cooperării pe termen lung între UNESCO și două dintre principalele organizații profesionale neguvernamentale ce reprezintă bibliotecile și arhivele: *Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și de Biblioteci (IFLA)* și *Consiliul Internațional al Arhivelor (ICA)*.

Fiecare țară este încurajată să-și întocmească, în paralel cu registrul *Mémoire du Monde*, propriul său registru. Aceste registre naționale repertoriază patrimoniul documentar național. Registrele naționale au și rolul de a atrage atenția guvernelor și instituțiilor de nivel național asupra întregului patrimoniu cultural deținut sub formă de documente, de către bibliotecile, arhivele, muzeele, centrele educative și culturale, organizațiile neguvernamentale și persoanele fizice din țară și asupra necesității unei politici coordonate și integrate pentru asigurarea prezervării documentelor aflate în pericol.

Logo-ul *Mémoire du Monde* are drept scop sprijinirea și promovarea programului. El permite identificarea clară a elementelor patrimoniului documentar înscris în registrul mondial și poate să figureze pe orice fel de produs promoțional.

ISO (International Organization for Standardization)

Fondatorii ISO, Londra 1946

Istoria ISO începe din 1946, când delegați din 25 de țări s-au întâlnit la Institutul de ingineri din Londra (Institute of Civil Engineers) și au decis să creeze o nouă organizație internațională „pentru a facilita coordonarea internațională și unificarea standardelor industriale”, din care ISA (eng. International Federation of the National Standardizing Associations) înființată în 1926, dar care și-a încetat activitatea în anul 1942 și UNSCC (eng. United Nations Standards Coordinating Committee).

Pe 23 februarie 1947 noua organizație, ISO a început oficial operațiunile. Această organizație internațională a fost creată pentru a contribui la dezvoltarea standardizării în domenii conexe la nivel mondial, pentru a facilita schimbul internațional de mărfuri, ajutor reciproc, extinderea cooperării în domeniul intelectual, științific, tehnic și a activității economice.

ISO este sigla pentru „International Organization for Standardization”. Deși acest cuvânt este un acronim, el derivă și de la termenul grecesc „ισιός”, care înseamnă *egal*. Dacă ar fi fost doar un simplu acronim atunci ar fi fost: OIS în română, IOS în engleză, OIN în franceză, fondatorii însă au ales ISO ca abreviere universală.

Din anul 1947 și până în prezent au fost elaborate peste 19500 de standarde internaționale, acoperind aproape toate aspectele legate de bussines și tehnologii. Astăzi ea enumeră membri din 162 de state și aproximativ 150 de angajați la Secretariatul central din Geneva (Elveția). Limbile oficiale sunt engleza și franceza. Structura organizațională ISO cuprinde: adunarea generală, consiliu, secretariat, comitete tehnice.

Membrii ISO reprezintă organizațiile de standardizare în primul rând în țările lor și nu există decât un singur membru pe țară. Fiecare membru reprezintă ISO în țara sa. Persoanele fizice sau companiile nu pot deveni membrii ISO.

Există trei categorii de membru: membri cu drepturi depline, membri corespondenți și membri abonați. Fiecare se bucură de un nivel diferit de acces și influență asupra sistemului ISO. Republica Moldova, Institutul de Standardizare din Moldova (ISM) este membru corespondent.

Direcțiile de activitate ISO:

- facilitarea coordonării și unificării standardelor naționale;
- elaborarea și publicarea standardelor internaționale și aplicarea lor la nivel mondial;
- asigurarea sistematică a schimbului de informații despre activitatea comitetelor sale.

Statutul standardelor internaționale aprobate pentru aplicare în țările-membre ISO este voluntar. Fiecare țară aplică aceste standarde luând în considerație particularitățile de dezvoltare a activității bibliotecar-informaționale. Standardele internaționale ISO, formal, sunt voluntare în aplicare. De regulă, ele conțin experiențele avansate în domeniul standardizării și influențează schimbul în comerț și cultură.

Republica Moldova este în prezent o țară în curs de dezvoltare și mai este nevoie de a sprijini economia și regla activitatea de standardizare în scopul de a satisface cererea tot mai mare de piață.

Standardizarea națională se realizează de către organismul național de standardizare. În calitate de organism național de standardizare este recunoscut Institutul de Standardizare din Moldova, care este o instituție publică subordonată Ministerului de Economie, organului central de specialitate al administrației publice responsabil de infrastructura calității. În conformitate cu Legea nr. 20 din 04.03.2016 *cu privire la standardizarea națională* Ministerul Economiei elaborează și promovează politica națională în domeniul standardizării.

Institutul de Standardizare din Moldova își desfășoară activitatea în conformitate cu prezenta lege și în temeiul Regulamentului de organizare și funcționare al Institutului de Standardizare din Moldova, aprobat de Guvern. Este de remarcat faptul, că Legea nr. 20 din 04.03.2016 *cu privire la standardizarea națională* transpune prevederile din Regulamentul UE nr.1025 din 2012 *privind standardizarea europeană*. Totodată, la momentul intrării în vigoare a noii legi a fost abrogată vechea Lege nr. 590 din 22 septembrie 1995 *cu privire la standardizare*.

Noua Lege nr. 20 din 04.03.2016 *cu privire la standardizarea națională* cuprinde 6 capitole, care fac referire la obiectivele și principiile standardizării naționale, atribuțiile organismului național de standardizare și standardele moldovenești.

La etapa actuală de dezvoltare a societății standardizarea, ca instrument juridic efectiv în reglementarea activității de bibliotecă, capătă tot mai mare importanță tehnică, economică și socială în sporirea eficacității bibliotecar-informaționale în deservirea utilizatorilor. Acest proces este determinat de faptul că, standardizarea în biblioteconomie se plasează pe un nivel calitativ nou de dezvoltare.

Referințe bibliografice:

About IFLA URL: www.ifla.org

About UNESCO URL: www.unesco.org

About ISO URL: www.iso.org

Action for Development through Libraries Programme (ALP)

URL: <http://www.ifla.org/VI/1/alp.htm>

Čibisenkova, L. V. Concluziile ședințelor ISO/TC 46 „Informare și documentare” de la Washington și Paris. În: Biblioteconomie: culegere de traduceri prelucrate. 1995, anul XXXI, nr. 2, p.10-23.

Henry, Carol. International Federation of Library Associations and Institutions. În: World Encyclopedia of Library and Information Services. Ed. Robert Wedgeworth. 3rd ed. Chicago, 1993, p.378-382.

Feraru, Mihaela. Prezervare și Conservare / Preservation and Conservation (PAC). În: Buletin ABIR. 2004, vol.15, nr. 2, p.18-19.

Keenan, Stella. International Federation for Documentation. În: World Encyclopedia of Library and Information Services. Ed. Robert Wedgeworth. 3rd ed. Chicago, 1993, p.376-378.

Lawrence D. Eicher. International Organization for Standardization. În: World Encyclopedia of Library and Information Services. Ed. Robert Wedgeworth. 3rd ed. Chicago, 1993, p. 387-388.

Lepădatu, Cornel. De la descriere bibliografică la web semantic. Cooperare internațională. În: Academica: revistă de știință, cultură și artă. 2006, Anul XVI.188, nr. 51(iunie), p. 42-45.

Regneală Mircea. Progresul Biblioteconomiei/Advancement of Librarianship (ALP)
URL: <http://abr.org.ro/www.abr.org.ro/BD%20full%20text%20Buletin%20ABIR/301.pdf>

Regneală, Mircea. Primul Program fundament IFLA. Controlul Bibliografic Universal după trei decenii de funcționare. Privire critică. În: Biblioteca. 2004, nr. 5, p.158-160.

Reviller, Dominique. IFLA – UNESCO. Relațiile dintre ele și dezvoltarea cooperării biblioteconomice internaționale. În: Biblioteconomie: culegere de traduceri prelucrate. 1994, nr. 3, p.97-106.

LEGE Nr. 20
din 04.03.2016

cu privire la standardizarea națională

URL: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=364089>